

Dato 23-10-2023

Afgørelser i sager om magtanvendelse i Familieretshuset 2020-2022

1. Sager om magtanvendelse i Familieretshuset

Nedenfor er en oversigt over antal afgørelser, Familieretshusets har truffet i sager om magtanvendelse efter Servicelovens § 129-131 i perioden 2020-2022. Denne redegørelse indeholder en kvantitativ såvel som en kvalitativ redegørelse.

Der tages forbehold for fejlregistreringer og efterregistreringer. Familieretshuset udfører løbende kvalitetskontrol af dataregistreringer og retter eventuelle fejlregistreringer. Dette kan medføre, at data ændrer sig bagud i tid.

Indledningsvis bemærkes, at for så vidt angår afgørelser, der skal træffes efter Servicelovens § 129, stk. 1, skal de restriktive betingelser for flytning uden samtykke være opfyldt, såvel i de tilfælde hvor borgeren modsætter sig flytningen, som i de situationer hvor borgeren ikke kan give et informeret samtykke til flytningen.

Som det fremgår af tabel 1 er stort set alle Familieretshusets afgørelser truffet på baggrund af en indstilling om flytning uden samtykke fra kommunen. Familieretshuset behandler meget få klagesager, hvor kommunen har afslået at indstille til flytning, jf. Servicelovens § 131, stk. 3. Familieretshuset registrerer ikke på sagerne, efter hvilken bestemmelse i Serviceloven (§ 129, stk. 1 eller stk. 2, § 129 a eller § 136 f, stk. 3) der er truffet afgørelse. Såfremt disse oplysninger skal fremskaffes, vil det kræve en manuel gennemgang af sagerne.

Vi kan dog oplyse, at hovedparten af sagerne er afgjort efter hovedbestemmelsen i servicelovens § 129, stk. 1. En mindre del af sagerne er behandlet efter § 129, stk. 2 (se endvidere resultatet af den kvalitative gennemgang nedenfor).

Familieretshuset behandler meget få sager efter Servicelovens § 129 a, ligesom vi i praksis ikke modtager indstillinger fra kommunerne om flytning uden samtykke efter Servicelovens § 136 f, stk. 3 (hvor en værge/fremtidsfuldmægtig ikke vil tiltræde kommunens indstilling om flytning.)

Familieretshuset har i enkelte tilfælde modtaget henvendelser fra andre, typisk pårørende, hvor det gøres gældende, at kommunen ikke har iagttaget Servicelovens regler om flytning uden samtykke, og kommunen – uden at have den saglige kompetence hertil - selv har truffet afgørelse om flytning af en borger, der ikke kan give informeret samtykke. I sådanne sager har vi bedt kommunen om en nærmere redegørelse, og såfremt redegørelsen har givet anledning hertil anmodet kommunen om at indsende en indstilling til os, således at vi kan tage stilling, om flytningen kan godkendes og dermed lovliggøres.

Antallet af sager, der er henlagt uden afgørelse (Bortfald-Afvisning), dækker over, at Familieretshuset i mange tilfælde konstaterer, at kommunen ikke har indsendt den tilstrækkelige dokumentation for, at betingelserne for flytning uden samtykke er opfyldt, og hvor det ikke er muligt at skaffe denne dokumentation inden for den lovbestemte to-ugers frist for afgørelse af sagen. I så tilfælde trækker kommunen på Familieretshusets opfordring ofte indstillingen tilbage med henblik på at belyse sagen bedre, inden ny indstilling om flytning uden samtykke indsendes.

Der er ligeledes en del tilfælde, hvor vi beder kommunen trække sagen, fordi kommunen ikke har sørget for advokatbistand til borgeren, eller fordi bistandsadvokaten ikke har haft lejlighed til at udtale i sagen. Der er endvidere tilfælde, hvor kommunerne på vores anmodning trækker indstillingen, idet der endnu ikke er beskikket en værge for borgeren til at varetage borgerens interesser i forhold til valg af fremtidigt botilbud, eller fordi der ikke er taget endelig stilling til valget af fremtidigt botilbud.

1.1 Antal afgørelser i sager om magtanvendelse

Tabel 1 viser antal afgørelser i sager om magtanvendelse efter Servicelovens § 129-131 fordelt på udfaldet af afgørelsen. Der kan træffes flere afgørelser i en sag (eks. kan der i en sag være truffet to afgørelser i 2021 og én afgørelse i 2022).

Tabel 1: Antal afgørelser i sager om magtanvendelse efter Servicelovens § 129-131 fordelt på udfaldet af afgørelsen. 2020-2022

Antal afgørelser i sager om magtanvendelse 2020 2022			
	2020	2021	2022
Optag. i botilbud u. samtykke - Stadfæstet, jf. § 131,3		1	1
Optag. i botilbud u. samtykke - Kom. indstilling godkendt	275	274	298
Optag. i botilbud u. samtykke - Kom. indstilling ej godkendt	36	49	49
Optag. i botilbud u. samtykke - Bortfald-Afvisning	61	72	45
Total	372	396	393

Kilde: Familieretshusets sagsbehandlingssystem

Note: Opgørelsen viser antal afgørelser og ikke antal sager. Der kan træffes flere afgørelser i samme sag (opgjort på sagsnummer).

Af [bilag 2](#) fremgår oversigten over afgørelser opgjort på kommuneniveau.

2. Kvalitativ gennemgang af et uddrag af sager

Det er efter aftale med sekretariatet for Ekspertudvalget på Socialområdet, besluttet, at der foretages en kvalitativ gennemgang af et uddrag af sager, med det formål, at undersøge om der er et mønster i årsagerne til afslag.

Familieretshuset er således blevet bedt om at undersøge et uddrag af sager svarende til 20% af afgørelserne i 2022 i hver af de to følgende kategorier:

1. Optag. i botilbud u. samtykke - Kom. indstil. ej godkendt
2. Optag. i botilbud u. samtykke - Bortfald-Afvisning

På den baggrund er der udvalgt 20 sager, fordelt med 10 sager fra hver kategori. I det følgende redegøres der for udfaldet.

Af bilag 1 fremgår oversigten over de sager, der er benyttet i den kvalitative gennemgang samt oversigten over årsagen til afslag.

2.1 Indstillingsgrundlag

Det fremgår af tabel 1, at kommunen i hovedparten af de sager Familieretshuset har afslået eller henlagt, har indstillet til en flytning efter serviceloven § 129, stk. 1. Kommunen har således alene indstillet til en flytning efter servicelovens § 129, stk. 2, i to ud af de 20 sager, som danner baggrund for statistikken.

Det er Familieretshusets umiddelbare vurdering, at der i 2023 har været en mindre stigning i antallet af sager, hvor kommunen har indstillet til en flytning uden samtykke efter servicelovens § 129, stk. 2, i forhold til i 2022. Vurderingen er foretaget på baggrund af en fritekstsøgning, der dog er behæftet med usikkerhed. Stigningen kommer muligvis som en følge af, at Ankestyrelsen i juni 2022 har offentliggjort en principmeddelelse, der fastlægger bestemmelsens anvendelsesområde nærmere.

Der er behandlet så få sager efter reglerne i servicelovens §§ 129 a og 136 f, stk. 3, at de ikke er en del af de repræsenterede sager.

2.2 Årsager til afgørelse

Optag. i botilbud u. samtykke - Kom. indstil. ej godkendt

I 9 af 10 af de repræsenterede sager, hvor der er givet afslag, har begrundelsen været, at de materielle betingelser ikke har været opfyldt.

Det kan være vanskeligt at vurdere om dette skyldes, at betingelserne fastsat i loven faktisk ikke er til stede, eller om kommunen blot ikke har kunne dokumentere dette.

Er sidstnævnte tilfældet, vil Familieretshuset foretage en ændret vurdering, hvis kommunen efterfølgende indsender tilstrækkelige oplysninger. Statistikken viser således, at 3 ud af 10 sager, som Familieretshuset har afslået, efterfølgende er blevet godkendt som følge af nye oplysninger. I 2 ud af 10 af sagerne har Familieretshuset fastholdt afgørelsen på trods af de nye oplysninger.

Kommunen har enten anmodet om genoptagelse af sagen eller påklaget afgørelsen til Ankestyrelsen i 9 ud af 10 sager af sagerne.

Det fremgår af statistikken, at Ankestyrelsen har ændret Familieretshusets afgørelse i de to sager, hvor Familieretshuset har afslået kommunens indstilling om flytning uden samtykke efter servicelovens § 129, stk. 2. Der er ikke indsendt nye

faktiske oplysninger i forbindelse med behandling af klagerne. Det bemærkes i den forbindelse, at afgørelserne har haft en principiel karakter.

Optag. i botilbud u. samtykke - Bortfald-Afvisning

I alle de repræsenterede sager, hvor sagen er henlagt eller afvist, har begrundelsen været, at de objektive betingelser fastsat i loven ikke har været opfyldt.

Det er forholdsvis ukompliceret at konstatere, om betingelserne er opfyldte.

Kommunen har i hovedparten af sagerne trukket indstillingen tilbage efter drøftelse med Familieretshuset. I én sag har kommunen trukket ansøgningen tilbage uden forudgående drøftelse med Familieretshuset. Endelig har en sag været opstartet på baggrund af henvendelse fra værgen, hvorfor en skriftlig afvisning har været hensigtsmæssig.

3 af de 10 repræsenterede sager falder helt uden for reglernes anvendelsesområde. I 6 ud af 10 sager har kommunen på indstillingstidspunktet endnu ikke opfyldt de formaliteter, der skal være på plads, inden vi kan tage materielt stilling til indstillingen.

Dette kan skyldes, at kommunen ikke har beskikket en advokat for borgeren, at der endnu ikke er beskikket en værge for borgeren eller at botilbuddet ikke er godkendt. Der mangles desuden dokumentation for, at de materielle betingelser er opfyldt i tre af sidstnævnte sager.

I 7 tilfælde har sagerne været omfattet af reglernes anvendelsesområde. Kommunen har i 5 ud af de 7 tilfælde efterfølgende indsendt en ny indstilling om flytning uden samtykke.

3. Antal klagesager ifm. sager om magtanvendelse

Tabel 2 og 3 viser hhv. antal klagesager ifm. sager om magtanvendelse og udfaldet af disse klager fordelt på type udfald. Der er eksempler på enkelte sager, hvor der er indgivet flere klager og dermed også flere udfald (eks. kan der i en sag både være indgivet en klage, som stadfæstes, og en klage, der omgøres).

Tabel 2: Antal klagesager ifm. sager om magtanvendelse. 2020-2022

Antal klagesager i sager om magtanvendelse 2020-2022			
	2020	2021	2022
Klage over afgørelse	22	24	29

Kilde: Familieretshusets sagsbehandlingssystem

Note: Der kan være tilfælde på sager (opgjort på sagsnummer), hvor der er indgivet flere klager i samme sag over flere afgørelser og dermed også flere svar disse i klager, hvorfor enkelte sager går igen i tabellen.

Tabel 3: Udfaldet af klagesager ifm. sager om magtanvendelse. 2020-2022

Udfaldet af klagesager ifm. sager om magtanvendelse 2020 2022			
	2020	2021	2022
Klage afvist pga. fristoverskridelse	1	2	1
Hjemvisning		1	2
Klage omgjort pga. nye oplysninger i sagen			2
Klage omgjort	3	5	9
Sagen hævet		2	1
Sagen stadfæstet	18	14	14
Total	22	24	29

Kilde: Familieretshusets sagsbehandlingssystem

Note: Der kan være tilfælde på sager (opgjort på sagsnummer), hvor der er indgivet flere klager i samme sag over flere afgørelser og dermed også flere svar disse i klager, hvorfor enkelte sager går igen i tabellen.

Som det ses af Tabel 2, jf. Tabel 1, er det et begrænset antal afgørelser, hvor Familieretshuset har realitetsbehandlet sagen, der påklages til Ankestyrelsen. I 2022, hvor der var den højeste klagefrekvens, blev 29 sager ud af 347 sager påklaget svarende til 8,3%.

Det er vores erfaring, at en væsentlig del af sagerne behandlet efter Servicelovens § 129, stk. 1, drejer sig om grænsetilfælde, hvor det er spørgsmålet, om kommunen med den foreliggende dokumentation har dokumenteret, at de restriktive betingelser for flytning uden er opfyldt, herunder navnlig om det er godtgjort, at den nødvendige hjælp ikke kan gives i det hidtidige botilbud eller i egen bolig.

Andre sager har haft principiel karakter.

Disse forhold afspejler sig også i omgørelsesprocenten. I 2022 har Ankestyrelsen dog også truffet principielle afgørelser i sager efter § 129, stk. 2, som efterfølgende er offentliggjort i en ny principmeddelelse.

I hovedparten af de sager, hvor Ankestyrelsen har omgjort Familieretshuset, har Familieretshusets afgørelse været et afslag på flytning uden samtykke.

Det bemærkes i øvrigt, at Familieretshuset efter reglerne ikke kan remonstrere en påklaget afgørelse (medmindre klageren er indforstået med dette). Således vil nye oplysninger af væsentlig betydning for sagens afgørelse, der fremkommer med en klage, normalt alene kunne bedømmes af Ankestyrelsen.

Bilag

Bilag 1 Magtanvendelse - afslag og henlæggelser i 2022.xlsx

Bilag 2 Fordeling af afgørelser på kommune 2020-2022.docx